

Kazım KOCATÜFEK

**ÇEVRE HUKUKUNDA YENİ BİR
YAKLAŞIM:
ÇEVRENİN HAKKI**

onikilevha
1111 11111111 11111 11111111111111111111

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	VII
KISALTMALAR.....	XI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ÇEVRE KAVRAMI VE ÇEVRE HAKKI

I. ÇEVRE KAVRAMI VE ÇEVRE SORUNLARINA YÖNELİK ETİK YAKLAŞIMLAR.....	7
A. Çevre Kavramı.....	7
B. Genel Olarak Çevre Sorunları.....	10
C. Çevre Sorunlarına Yönelik Etik Yaklaşımlar.....	14
1. Genel Olarak.....	14
2. Ben Merkezli (Egocentric) Yaklaşım.....	16
3. İnsan Merkezli (Anthropocentric) Yaklaşım.....	17
4. Acı Merkezli (Pain-Centered) Yaklaşım.....	19
5. Canlı Merkezli (Biocentric) Yaklaşım.....	19
6. Çevre Merkezli (Ecocentric) Yaklaşım.....	21
7. Diğer Yaklaşımlar.....	22
8. Etik Yaklaşımların Çevre Bakımından Değeri.....	23
II. ÇEVRE HAKKI.....	24
A. Çevre Hakkının Uluslararası Hukuktaki Gelişim Süreci.....	24
B. Çevre Hakkının Anayasal Niteliği.....	32

C. İnsan Hakkı Olarak Çevre Hakkı	35
1. Çevre Hakkının Öznesi	35
2. Çevre Hakkının Sınıflandırılması	37
a. Tarihsel Gelişim Sürecine Göre.....	37
b. Devletin Yükümlülüğüne Göre.....	39
3. Çevre Hakkının Konusu.....	40
D. Çevre Hakkına Diğer İnsan Hakları Bağlamında Bakış.....	41
1. Çevreyi Korumanın İnsan Haklarına Etkisi	41
2. Çevrenin Hakkının Diğer İnsan Hakları ile İlişkisi	42
a. Çevre Hakkının Kullanılmasına Katkıda Bulunduğu Haklar.....	42
(1) Çevre Hakkı – Yaşama Hakkı	42
(2) Çevre Hakkı – Sağlık Hakkı.....	44
(3) Çevre Hakkı – Temiz Suya Erişim Hakkı	45
(4) Çevre Hakkı – Kalkınma Hakkı.....	45
b. Çevre Hakkının Sınırlandırdığı Haklar	46
(1) Çevre Hakkı – Mülkiyet Hakkı	46
(2) Çevre Hakkı – Kısıtlardan Yararlanma Hakkı.....	47
3. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) Kararlarında Çevre ve İnsan Hakları	48
a. AİHM Kararları Işığında Çevre ve İnsan Hakları	48
b. İnsan Hakları Koruma Sistemi Kapsamında Çevre Hakkının Yetersizliği.....	51

İKİNCİ BÖLÜM

ÇEVRE HAKKINDAN ÇEVRENİN HAKKINA

I. ÇEVRENİN KORUNMASI VE ÇEVRENİN HAKKININ HUKUKİLEŞMESİ.....	53
A. Teorik Gelişmeler.....	53
B. Çevrenin Hakkının Hukukileşme Süreci.....	57
II. ÇEVRENİN HAKKININ UYGULANMASI.....	64

A. Hak Sahipliği.....	64
B. Çevrenin Hak Sahibi Olmaması.....	67
C. Çevrenin Hak Sahibi Olması.....	69
1. Çevre Tüzel Kişiliği.....	69
2. Çevrenin Tüzel Kişilik Kazanmasına Yönelik Bir Katkı: Çevrekırım.....	71
3. Çevrenin Hakkına İlişkin Temel İlkeler.....	72
III. KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA ÇEVRENİN HAKKI.....	74
A. Genel Olarak.....	74
B. Çevrenin Hakkına Bütüncül Yaklaşan Düzenlemeler	75
1. Ekvator'daki Gelişmeler	75
2. Bolivya'daki Gelişmeler.....	77
3. Uganda'daki Gelişmeler.....	79
C. Çevrenin Hakkına Münferit Yaklaşan Düzenlemeler.....	80
1. Yeni Zelanda	80
2. Avustralya.....	82
D. Yerel Yönetimler Tarafından Yapılan Düzenlemeler	82
E. Çevrenin Hakkının Yargı Kararlarına Yansımaları.....	84
1. Genel Olarak İçtihadın Gelişim Süreci.....	84
2. Çevrenin Hakkını İçtihat Yoluyla Tanıyan Devletlere Genel Bir Bakış	88
F. Karşılaştırmalı Hukukta Uygulanan Modellerin Karşılaştırılması	90
IV. ÇEVRENİN HAKKINA YÖNELİK ELEŞTİRİLER VE YANITLARI.....	93
A. Çevrenin Hakkına Yönelik Eleştiriler.....	93
B. Çevrenin Hakkına Yönelik Eleştirilerin Yanıtlanması	96
SONUÇ	101
KAYNAKÇA	105